

Az Országos Környezetvédelmi Tanács véleménye a T/2366. számú „az egyes agrártárgyú törvények módosításáról” szóló javaslatról

A 2014. decemberében Országgyűlés elé került T/2366. számú „az egyes agrártárgyú törvények módosításáról” szóló javaslat, megítélésünk szerint, természetvédelmi szempontból több pontban aggályos. Általánosságban fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy az előterjesztés természetvédelmi vonatkozású paragrafusainak indokolásában nem található utalás arra, hogy mely szakmai érvek vezettek a módosítás előkészítéséhez. Ismereteink szerint az eddigiekben nem merültek fel olyan aggályok a nemzeti park igazgatóságok tevékenysége kapcsán, melyek indokolnák a tervezett módosításokat, sőt az elmúlt években a korábbiaknál nagyobb mértékű forrást használhattak fel az igazgatóságok a védettségi szint helyreállításával kapcsolatos kisajátításokra.

Tudomásunk szerint ez a tervezet visszavonásra került és egy ennél szélesebb tartalmú, ugyanilyen című tervezet benyújtása van előkészületben. Mivel ezt a tervezetet kérésünk ellenére nem kapta meg a Tanács, ezért alábbiakban a már megismert tervezetet elemezzük. Amennyiben megkapjuk az új változatot, módunkban áll annak újabb elemeit is vizsgálni.

A T/2366. számú „az egyes agrártárgyú törvények módosításáról” szóló előterjesztés 1-8. §-ban tervezett általános érvényű jogszabályi átalakítás célja a jelenleg ki nem adott szövetkezeti földtulajdon, a védettségi szint helyreállítását szolgáló kisajátításra kijelölt földek, valamint a védett természeti területnek minősülő földek állami tulajdonba vétele tekintetében a nemzeti park igazgatóságoktól (továbbiakban: igazgatóság) az állami tulajdonba vétel folyamatában való érdemi részvétel jogának megvonása és a Nemzeti Földalap kezelő szervezetéhez telepítése.

A tervezet emellett a módosításra kerülő jogszabályokban minden esetben törli azt a jogi köztettséget, mely az állami tulajdonba kerülő földek igazgatósági vagyonkezelésbe adását írja elő. Ebben a tekintetben az előterjesztés – ellentétben az indokolásban fogalmazottakkal – nem pusztán technikai célú módosításokat tartalmaz, mivel az az állami természetvédelmi feladatellátás átrendeződését eredményezi, melynek hosszú távú következményei lehetnek.

A jelenlegi jogrendben a természetvédelmi célú kisajátítások, földvásárlás és elővételi jog gyakorlása során jogszabályban lett rögzítve az állami tulajdonba került földterületek igazgatósági vagyonkezelésbe adásának kötelezettsége. A javasolt jogszabályi módosítások ebbe a folyamatba adminisztratív (szakmai indoklás kötelezettsége) és időbeli korlátokat építenek be, amelyek az egyébként is nehézkes folyamatokat tovább akadályozzák.

© 2014 Országos Környezetvédelmi Tanács. Minden jog fenntartva.



Országos Környezetvédelmi Tanács

A módosítások a területi ismeretekkel rendelkező, természetvédelmi kezelésért felelős nemzeti park igazgatóságok kisajátítási, elővásárlási folyamatokban való érdekelttségét csökkennik, jogköreit degradálják. A kisajátított védett természeti területek kezelésében való szereplésüket nem biztosítják, így összességében a folyamat hatékonyságát rontják.

Az intézmények között kialakításra váró erőltetett folyamatok (pl. szakmailag indokolt kérés megfogalmazása az elővásárlási jog gyakorlásának folyamatában) nem életszerűek és bizonyosan működési nehézségeket fognak okozni.

Megítélésünk szerint az állami tulajdonban lévő védett természeti területek vagyongazdálkodását olyan szervezetre, például a helyi nemzeti parkra kell bízni, amely alapfeladatait tekintve elsődlegesen természetvédelemért felelős, mivel így lehet garantálni azoknak a céloknak az elérését, amiért az adott terület állami tulajdonban maradt. Az eddigi hazai jogrend ezt az elvet követi, és ezen kívánnak módosítani az előterjesztésben megfogalmazottak.

Felhívjuk a figyelmet, hogy az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek érdekeinek védelméről szóló 2014. december 16-án elvi állásfoglalást adott ki „A nemzeti parkok, mint a természeti és kulturális értékek őrzői a jövő nemzedékek számára” címmel, amely érinti a T/2366. törvényjavaslatban szabályozni kívánt kérdéskört. A jövő nemzedékek szószólója szerint minden olyan esetleges átszervezés, amely során a védett természeti területek természetvédelmi vagyongazdálkodása megszűnik, illetve a vagyongazdálkodás a nemzeti park igazgatóságoktól egy nem természetvédelmi alapfeladatra rendelt szervhez kerül át, sértheti az egészséges környezethez való alapjogot és alkotmányos visszásság aggályát veti fel. Véleményünk szerint az állásfoglalásban foglalt jogi érvekből következően ez az alkotmányos védelem kiterjed „A védett természeti területek védelmi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvény” által érintett magántulajdonosok által birtokolt termőföldekre is, tehát az egészséges környezethez való jogból következik, hogy állami tulajdonba kerülésükkor ezeket a földterületeket a természetvédelmi alapfeladatra rendelt szerv vagyongazdálkodásába kell helyezni.

Fentiek okán az Országos Környezetvédelmi Tanács a tervezetet nem tartja elfogadhatónak.

© 2014 Országos Környezetvédelmi Tanács

Részleteiben:

A szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény hatálybalépéséről és az átmeneti szabályokról szóló 1992. évi II. törvény módosítása

1 §

A módosítással megszűnik az igazgatóságok kezelésébe adásának kötelezettsége. Ilyen értelemben a módosított szabályozás nem tekinthető teljesnek, mivel csak az állami tulajdonba kerülést rögzíti a szabályozás, a természetvédelmi célú területkezelést nem.

A földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény módosítása

3. §

A tervezett módosítással az igazgatóságok önálló cselekvőképessége, érdekeltisége a földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény (továbbiakban Fkbt.) végrehajtása tekintetében korlátozottá válik, ezért nem tartjuk elfogadhatónak.

4. §

A módosítással az igazgatóságok a védettségi szint helyreállításának folyamatában további jogosultságokat veszítenek, illetve kikerül a jogrendből a védett vagy védelemre tervezett utak igazgatósági vagyonkezelésbe adásának kötelezettsége. Ez egyrészt a hatékonyság csökkenésével jár, másrészt felmerül a kérdés, hogy milyen jogalkotói szándék áll a mögött, hogy az igazgatóságok ex lege vagyonkezelési joga ezeken a területeken megszűnjön.

A védett természeti területek védettségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvény módosítása

5. §

A védett természeti területek védettségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Vsz.) módosítása a feladatkörök kormányzati átrendezésének következő lépése. Emellett kitolja a kisajátítás törvény által szabott határidejét, amely – elfogadva a folyamat lebonyolításának nehézkes mivoltát – tovább nyújtja a helyzet rendezetlenségét, ezért nem támogatható.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény módosítása

8.§

Nem tartjuk indokoltnak a földnek minősülő védett természeti területek elővásárlási jogának Nemzeti Földalapkezelő Szervezethez történő telepítését. Az indokolásban hivatkozott jogszabályi ellentmondások esetlegesen valóban oldódhatnak, de az intézmények feladatellátása kevésbé lesz egységes. A nemzeti park igazgatóságok jogkörei csorbulnak, ami a védett természeti területek elővásárlási jogának gyakorlásában különösen aggályos. Kérdéses továbbá,



Országos Környezetvédelmi Tanács

hogyan a védett természeti területek állam általi elővásárlási jogának gyakorlása során mi szükség van az igazgatóság által előkészített „szakmailag indokolt kérésre”, illetve a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet hogyan lesz képes azt elbírálni a vonatkozó természetvédelmi ismeretek hiányában? Megítélésünk szerint a hazai intézményrendszerben a védett természeti területek elővásárlása tekintetében a nemzeti park igazgatóság az a szervezet, mely a szakmai ismeretek birtokában van és önállóan cselekedni képes. Bármilyen, ezt az integritást sértő jogszabályi módosítást szükségtelennek látunk, amely a hatékonyságot csökkenti, és szervezeti párhuzamosságokat idéz elő.

A kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény módosítása

18. §

A kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény 4. § (1) bekezdés j) pont j) alpontjának módosítása a természetvédelmi célból történő kisajátítás kezdeményezésének jogát vonja meg a nemzeti park igazgatóságoktól, mely szakmailag nehezen alátámasztható. Az elővásárlás témájában korábban részletezettek ez esetben is érvényesek, nem tartjuk indokoltnak a módosítást.

A Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény módosítása

23. §

Nem követhető a jogszabály módosítás logikája az Nfatv. 18. § hivatkozott kiegészítése vonatkozásában. Az előterjesztés egyik visszatérő motívuma az, hogy a kisajátítási és elővásárlási folyamatok révén az állam tulajdonába kerülő védett természeti területek természetvédelmi kezelő számára történő átadásának jogi kötelezettsége szűnjön meg.

Ennek a logikának ellentmond a 23.§, amely lehetőséget biztosít a természetvédelmi kezelésért felelős szervnek arra, hogy természetvédelmi alapfeladatai ellátásához haszonbérleti jogviszonyt létesítsen a Nemzeti Földalapkezelő Szervezettel. A lehetőség szakmai értékelésekor elsősorban az a kérdés merül fel, hogy miért kell haszonbérleti jogviszonyt létesíteni azokra az állami területekre, ahol a természetvédelmi kezelésért felelős szerv az állami alapfeladatait kívánja ellátni, a természetvédelmi közcélok teljesítése érdekében.

26. §

Nem tartjuk indokoltnak a Nfatv. 21. § (3c) módosításával javasolt szűkítő kitétel beillesztését, különös tekintettel arra, hogy a természetvédelmi célú beruházások megvalósítását elsősorban a nemzeti park igazgatóságok végzik különböző pályázati források felhasználásával. A folyamat túlzott szabályozása megítélésünk szerint indokolatlan. A módosítás életbe léptetésével egyébként előfordulhatnak olyan esetek, amikor egy kisebb szerződéses formai hiányosság (hivatkozás a támogatási forrásra) veszélyeztetheti a teljes beruházás támogathatóságát.

.....



Országos Környezetvédelmi Tanács

Az Nfatv. 21. §-a a javasolt, (3e) és (3f) kiegészítései a kisajátítási, illetve elővásárlási folyamatok eredményeképpen állami tulajdonba került védett természeti területek tekintetében rögzítik az NFA vagyongazdálkodási szerződések megkötésére vonatkozó kötelezettségeit. Elismerve azt a garanciát, amelyet a fenti kiegészítések az igazgatósági vagyongazdálkodásba adásra alapítanak, továbbra is nehezen követhetőnek ítéljük az előterjesztés logikáját. Miközben a módosítás törli a meglévő jogszabályokból kisajátítás és elővásárlás folyamatában a nemzeti park igazgatóságok cselekvőképességét megalapozó jogosultságokat, valamint a vagyongazdálkodásba adás kötelezettségét, és azokat a Nemzeti Földalapkezelő szervezethez telepíti, adminisztratív lépések (pl. szakmailag indokolt kérés) beiktatásával kívánja elérni gyakorlatilag ugyanazt az eredményt.

Megítélésünk szerint az elérni kívánt eredménytől várt előnyök (a jogrendben fennálló vélt koherencia-zavar, egységesített eljárásrend) nincsenek arányban a módosítás által okozott intézményi változások hátrányaival (a kisajátítási/elővásárlási folyamatok áttételessé válása, az adminisztratív kritériumok teljesítésének hiányából adódó működési zavarok, a szervezetek közötti együttműködés zavarai).

2015. február 27.
